سخنرانی دکتر محمد مهدی مظاهری

معاون محترم فرهنگی دانشگاه و رئیس منطقه چهار

بسم الله الرحمن الرحیم الحمدالله الذی علم بالقلم علم الانسان ما لم یعلم و الصلاه و السلام علی رسول الله و آله و ساسه العباد و امنا الرحمن فی البلاد.

با سپاس از الطاف خداوندی سبحان و گرامیداشت یاد و خاطره امام راحل عظیم الشأن و شهدای گران قدر انقلاب اسلامی قبل از بیان هر سخن مایلم از همه عزیزان و همکارانی که در تمهیدات و مقدمات برگزاری این همایش ملی با عنوان شهروند مسئول زحمت کشیده اند همکاران در واحد خوراسگان و در منطقه ٤ و نهاد مقام معظم رهبری و دیگر همکارانی که در مراکز مختلف هستند و اسامی آنها در ذیل نوشته ها و بنرهایی که موجود هست و مخصوصاً از اساتید و دانشجویانی که با حضور و ارسال مقاله در مشارکت این همایش سهم قابل توجهی داشته اند بنوبه خودم تقدیر و تشکر می کنم. همچنین عرض تقدیر و تشکر از رئیس محترم هیئت امنای دانشگاه آیت الله هاشمی رفسنجانی و رئیس محترم دانشگاه را هم حضور در جلسه، عزیزان حاضر و همکارانی که زحمت کشیده اند از جانب این عزیزان عرض می کنم. بنده از مقدمه بحثم که تنظیم کرده بو.دم در رابطه با فریضه بزرگ امر به معروف و نهی از منکر بر مبنای قرآن کریم عرض کنم با توجه به نکات بلندی که در پیام مقام معظم مرجعیت بود و همچنین نکات وافی و کافی که حضرات قبل از بنده مطرح کردند با توجه به محدودیت زمان هم که وجود دارد از این قسمت بحثم عبور می کنم و ممکن است به صورت مکتوب در اختیار دوستان و ستاد زیر ربط قرار بدهیم که ان شاء الله بعداً استفاده شود. فقط به این نکته بسنده می کنم که در مسلمات دینی ما حس پرستش که شهید مطهری به عنوان حس دینی از او یاد می کنند و این تعبیر را در کتب خودشان زیاد به کار می برند در همه افراد بشر وجود داشته است، به این مفهوم که انسان ها از ابتدا هم موحد بودند و اگر انحرافاتی پیش آمده بعدها ست. آغازین این انحرافات که توسط ایشان در بحث حس دینی دقیقاً موشکافی شده این پرستش، این عبادت، این حس دینی به تعبیر این شهید بزرگوار مخصوص خداست و سر لوحه برنامه های تربیتی انبیاء هم بحث پرستش و عبادت است. البته می دانیم که پیامبران پرستش را ابتکار نکردند بلکه آمدند روش و نوع پرستش را به بندگان خدا یاد دهند مهم روش پرستش است، نوع عبادت است که از جمله آنها مبنای چه در قول و چه در عمل یکی امر به معروف و نهی از منکر است شما می دانید این عبادت های ما چه عملی اینها اعمال پر محتوایی است و دقیقاً آنچه را که ما در عمل پرستش و عبادتمان انجام می دهیم دقیقاً محتوا مساوی است با آنچه را که در قول و بیان باید عمل کنیم و بیان کنیم چه پرستش قولی و چه پرستش عملی محتواهای واحد و مساوی دارند. البته شکل و قالبشان مختلف است که این را هم به عنوان اینکه بحث امروزین ما با عنوان امر به معروف و نهی از منکر من نکاتی را در جمع دانشگاهیان هستیم، دوستان مسئول کانون های شهروند مسئول حضور دارند می خواهیم از بحث تئوری خارج بشویم و من نکات

همایش ملی شهروند مسئول

کاربردی و عملیاتی را به عنوان مسئولیتی که همراه شما عزیزان دارم در محدوده وقت و زمان مطرح کنم.
اولاً ما باید به ضرورت ترویج فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر بر پایه های علمی و پژوهشی دقت کنیم چون در محیط کلاسیک و دانشگاهی داریم صحبت می کنیم مخاطبان ما هم اساتید و دانشجویان و همان طوری که مطرح شد فرهیختگان و قشر تحصیل کرده اجتماع هستند. البته در این زمینه وظیفه دانشگاه و حوزه های علمیه سنگین هست الان دوستان ما در ستاد زیر ربط باید توضیح بدهند، پاسخ بدهند چند طرح پژوهشی در این زمینه عمل شده است؟ میدان های آماری این طرح های پژوهشی در استان های مختلف به چه شیوه ای است؟ و محتواها، نتایج و رویکردهای این پژوهش ها چقدر با هم مطابقت دارد؟ البته بنده اگر فرصت کردم در قسمت پایانی بحثم یکی از پژوهش های بسیار خوبی را که میدان آماری وسیعی در یکی از استان های کشور داشته و توسط خود حوزه فرهنگی دانشگاه انجام شده و در فصل نامه علمی- پژوهشی مطالعات میان فرهنگی هم تا حدودی منعکس شده، گذری هم به آن خواهم داشت. بنابراین نکته اول ضرورت ترویج این فرهنگ بزرگ است در امر به معروف و نهی از منکر به پایه علمی و پژوهشی و ما روحیه دانشجویان و اساتید را باید بدانیم که با محتوای منطق، علم و پژوهش قرین و سازگار است لذا این شیوه را هم باید به آن دقت کنیم و حتماً انتظاری که از کانون های شهروند مسئول می رود این است که در این نوع همایش ها، این نوع مباحث و نشست های تخصصی را ان شاء الله باید قوت و قدرت ببخشند. البته ما در آغازین هفته اجلاس سراسری نماز را هم داشتیم در قزوین که با حضور رئیس محترم ستاد اقامه نماز کشور باز افتتاح شد، اونجا هم بنده تأکید روی این بحث رو داشتم البته بنده عرض می کنم و افتخار می کنیم که دانشگاه آزاد اسلامی حوزه معاونت فرهنگی در مبانی علمی و پژوهشی در حوزه قرآن، عترت و نماز به داوری داوران بیرون از دانشگاه همیشه پیشتاز بوده است و خودشان هم اعلان می کنند. جهاد دانشگاهی، نهاد مقام معظم رهبری، وزارت فرهنگ و ارشاد، داورای که خارج از دانشگاه هستند، این مقام هایی که در حوزه نماز، عترت، قرآن و نمایشگاه های بین المللی مطرح می کنند اتفاقاً یکی از پایه های آن در حوزه معاونت فرهنگی همین بحث علمی و پژوهشی، نشت های تخصصی است. در همان بحث نماز بیش از ۳۶۰ کار پژوهشی و پایان نامه های دانشجویی در مقاطع تحصیلات تکمیلی فقط در دانشگاه آزاد اسلامی کار شد که بعضی از آنها در سایت ستاد عالی اقامه نماز منعکس می شود.

فقط دردانشگاه آزاداسلامی کارشدکه بعضی ازآنها درسایت اقامه نماز منعکس شد.ومجموعه وزارتخانه ها ونهادهای کشور که بیش از۵۰ سازمان نهاد و وزارتخانه که حضور پیدا می کنند در اجلاس سالانه نماز ، مجموعه همه آنها به نیمی ازمجموعه های ارائه شده دانشگاه آزاد هم نمی رسد و این تعبیری است که معاون پژوهشی اقامه نماز فرمودند.

همایش ملی شهروند مسئول

ما البته کم لطفی ها ، بی مهری ها که نسبت به دانشگاه آزاد می شودمشاهده ولی انتظارمان این است این نا مهربانی ها در حوزه سیاست باقی بماند نه در حوزه دین وفرهنگ داوری شود.واین جفاست وظلم است به حوزه دین وفرهنگ، کارکرد ورویکرد خودش رادارد وکارشماهم کاملاً درخشان وروشن است.داوران هم ما نیستیم ازبیرون از دانشگاه هستند که اظهار نظر می کنند.البته دوستان ما باید درحوزه فرهنگی ومستدلهایی که دارند بدون اغماض به این مبانی که مطرح شدکار خود شان ورویکرد اصلی خود شان را با قوت ومتانت یا باعقل و مدارا انشاءالله ادامه دهند.

نکته دوم:پرهیز ازافراط وتفریط است، طبعا" هم مطرح شد درپیام هم منعکس بود.کسانی که مروج این فریضه بزرگ هستنداین دوفرض اگردرعمل خودشان دچارافراط وتفریط باشند ره به جایی نمی برندمخصوصا"درحوزه عقلانیت دردانشگاهها رویکرد خودش رادارد خارج ازجامعه بیرونی است البته جامعه بیرونی ودانشگاهی تأثیروتأثرمتقابل رابرهمدیگردارند.تعبیر امام رافراموش نکنیم.امام فرمودند:کارخانه های انسان سازی حوزه جامعه دانشگاه هستند. بنابراین در این تعامل حتماً تأثیر و تاثر حوزه دانشگاه ها بر قشر بیرونی یعنی مردم باید قوی تر، بهتر، وسیع تر و معنادارتر باشد این بحث رفعت شهید بزرگوار آیت الله مطهری مطرح می کند. در امر به معروف و نهی از منکر و خودشان بحث اعتدال دینی و میانه روی دینی که باز ایشان مطرح می کند باید سر لوحه کار این حوزه کانون های شهروند مسئول قرار گیرد. دوستان ما به نشست و برخاست در این اجلاس ها نباید اکتفا کند باید میانی کاربردی را بروند، بگیرند و اجرا و عمل.... عرض کنم که سر لوحه میانشان قرار دهند هیچ ذهن اخلاقی، هیچ اندیشه پویایی نمی تواند با نا به هنجاری ما هماهنگ باشد و افراط و تفریط نیست روش تغییر شهید مطهری است. رفعت اسلامی و اعتدال و میانه روی دینی مخصوصاً در این امر بحث متقابل توجیهی است. نکته دیگر شناسایی و معرفی معاریف و منکرات است البته من به دوستان عرض می کنم در مداین مختلف معارف و منکرات مشترک است.

حالا جای بخشش اینجا نیست، حوصله بحث هم نیست لذا نمی توانیم این بحث را خیلی حالا در اجتماع گاهی گفته می شود این به دین خودش آن به دین خودش. بعضی از دوستان شما معروف می کنید و منکر می کنید امر به معروف و نهی از منکر اینها در مبانی دین خودشان می خواهند زندگی کنند. بنده اتفاقاً عرض می کنم که این فریضه جزء مشترکان است یعنی اگر به مصادیق وارد شدیم این معاریف و منکرات مشترک در ادیان مختلف بسیار زیاد است و نقاط افتراق محدود است. خوب این بحث و موشکافی روی بحث جهت به حوزه پژوهش البته دقیقاً بستگی دارد. این هم یک نکته باید بنده ناچارم سرفصل ها را بایدمبانی عبور کنم واین تعبیر شهید بزرگوار آیت الله مطهری را درابیاتی از حافظ مطرح می کنندکه

با عقل وفهم دانش داده سخن توان زد

همایش ملی شهروند مسئول

این همان بحث است که من تودو سه مقبوله عرض کردم یعنی امر به معروف ونهی از منکر مبانی این ها ست از دیدگاه این بزرگ

با عقل وفهم دانش داده سخن توان زد
چون جمله گشت حاصل گوی از میان توان زد

این خشونت نیست اگر این اتفاقات بیافتد این هم در تماشاگر رازشهید مطهری خوب میشه به آن پرداخت اما این نکته که درتحقیق می خواستم عرض کنم بیانم راتمام کنم این است که یک پزوهش خوبی را حوزه معاونت فرهنگی دریکی ازاستان های بزرگ انجام داده حاصل وکارکرد اون رامن این جا مطرح می کنم اصل اون رادوستان می توانند به پزوهش گرمطالعات میان فرهنگی به معاونت فرهنگی به اون فصل نامه علمی پژوهش ببینند اتفاقا با چندین پزوهش همخوانی داره من اجمانا عرض می کنم نتایج حاصل از پژوهش که انجام شده درمقابل اجراء تمایل جامعه اولاً معطوف است به امر به معروف ونهی از منکرصد بسیار قابل توجه پس تمایل جامعه وجود دارد اون روشهای مهم است که عرض کردم نکته دیگر تست که البته حالا امر به معروف درصدش بالاخره در این پژوهش ازنهی ازمنکر یک اعداد ارقام قابل توجه نشان می دهد با این حال تمایل وجود دادرد نکته دیگر این است که نسبت به اصل فریضه امر به معروف ونهی ازمنکر نگرش مثبت است وبا دیگر پژوهش ها همخوانی دارد قابل توجه این است که دلیل اقدام امر به معروف ونهی ازمنکررا که من ریزش نمی کنم اینها جداست درچندین بحث مطرح کردند که قابل توجه هم است بااتفاقا مبانی فقهی ربایی ماهم همخوانی دارند ازجمله آنها این است که این اقدام چون مشروعیت دارد وچون دستور دینی است مابه آن اهتهام می ورزیم یعنی توی پژوهش حاصل کارکرد پژوهش چون امربه معروف ونهی ازمنکر یک مقوله دینی وبحث شرعی است باز به آن اهتهام می ورزیم واما دلایل ارتقاء سلامت اجتماعی رادرپی دارد این دو فریضه ی بزرگ نکته دیگر اصلاح وآسایش جامعه است. نکته ی دیگر کمک به دیگران در جلوگیری از انحرافات است و نکته دیگر جلوگیری از گسترش ازفساد اجتماعی درجوامع وترکیبی از این دلایل که بنده عرض کردم هم موجود است در آمار. بنابراین دینی وشرعی بودن واین ودلایل که عرض کردم باید به آن دقت کنید. یک نکته هم داشتن احساس مثبت نسبت به مخاطب، این بحث در دانشگاه خیلی قابل توجه است. داشتن احساس مثبت نسبت به مخاطب. مخاطبین در دانشگاه عمدتاً یک قشر جوان، پویا، دانشجو وتحصیل کرده و نهایتاً اساتید محترم و بزرگوار وکارمندان دانشگاه هستند. البته این با شاخصهای کم و زیادی که عرض کردم امر به معروف در رتبه بالاتر و نهی از منکر در رتبه پایین تر است مشترک قرار می گیرد. نکته ی قابل توجه دیگر در این نوع پژوهش ها این است که دلایل واکنش منفی برخی افراد در مقابل این فریضه چیست؟ بیشترین و مهمترین دلیلی واکنش منفی نسبت به این بحث را که مطرح می کنند، رفتار ناپسند در آمران به معروف و ناهیان از منکر است. و این همان نکته ای است که آقای مطهری به عنوان اعتدال دینی، میانه روی

همایش ملی شهروند مسئول

دینی و پرهیز از افراط وتفریط مطرح کردند. این هم درنتیجه پژوهش چرا واکنش منفی احیاناً هست؟ در این پژوهش دلیل رفتارهای احتمالی ناپسند آمران به معروف و ناهیان از منکر مورد توجه قرار گرفته است که باید روی این کار مجدا کانون های شهروند مسئول دقت کنند مورد. نکته ی دیگر قابل توجه است آگاهی بالا و والا از مفاهیم و مصادیق فریضه ی امر به معروف و نهی از منکری که مخاطبین در این پژوهش داشتند. یعنی میزان آگاهی و اطلاعات آنها نسبت به اصل این فریضتین بسیار والا و بالا و قابل توجه است و صورت آن را در جامعه هم عرض کردم که مطرح کردم، بنابراین به طور کلی میزان تمایل برای انجام فریضه مهم است مهمترین دلیل آن هم فروعیت این دو فریضه ی بزرگ است اما راه کارهایی که پیشنهاد شده در سرفصل ها عنوان می کنم، اولاً باید این وظیفه را به کسانی بدهیم که به مانند پدر دلسوز عمل کنند و تلاش آنها از روی اعمال شخصی نباشد. برای این دو فریضه بزرگ هدفشان بهبود رفتار اجتماعی وفردی اشخاص تلقی شود. نکته دوم ناهیان از منکر باید شرایط این کار را داشته باشند؛ شرایط اولی و عملی این دو فریضه بزرگ را که به شهروند مسئول ربط پیدا می کند. آموزش صحیح آمران به معروف و نهی ازمنکر است. یعنی آشنایی آنان با مسائل شرعی، در این رابطه در اختیار من و شما نیست که هر کاری که بخواهیم انجام دهیم، دین چهار چوبشان روشن کرده چهار چوبه را باید عمل کنیم و لاغیر و بنده عرض می کنم آشنایی این ها با مبانی اجتماعی، با مبانی روانشناسی، با مبانی جامعه شناسی. دوستان ما درکانون شهروند مسئول موظف اند به این حقوق. ستاد در اینجا باید جهت افزایش سطح آگاهی مخاطبان نسبت به فواید انجام این دو فریضه و عواقب ترک این دو فریضه و تلاش در جهت افزایش سطح کمی وکیفی و آگاهی این عزیزان برنامه ریزی داشته باشد. نکته مهم حس مسئولیت پذیری است که در جامعه باید تحریک شود و خیلی مهم است. اگر حس مسئولیت پذیری را در افراد تحریک کنیم هر کس خودش را درجامعه مسئول خودش بداند، نقل بلند از پیامبر اکرم (ص) همین رابطه را مطرح می کند البته رسانه ملی و مطبوعات وظیفه شان سنگین است، دانشگاه ها انتقادات و باورهای مذهبی مردم باید تقویت شود، اتفاقاً کار آنهاست یعنی اعمال بزرگ آنهاست و حاکمیت هم باید کاری بکند که ذهنیت افراد اصلاح شود. اگر پیشینه ذهنی بوده در مورد افراد نسبت به روشهای آنها باید تمهید شود وجبران شود، و اگر آمران به المعروف و ناهیان از منکر می توانند در این جهت موفق باشد. این نکته مهم را به دوستان پژوهش آموزش و روسائ واحدها و گامهای شهروند مسئول عرض می کنم باید برویم به سراغ پایان نامه هایی که در این زمینه اند و حمایت از این پایان نامه ها در بعد مادی و هم در بعد معنوی. معاونت فرهنگی آمادگی خودشان را در این جهت قبلاً اعلام کرده و بنده نیز اینجا نیز تاکید می کنم.

همایش ملی شهروند مسئول